

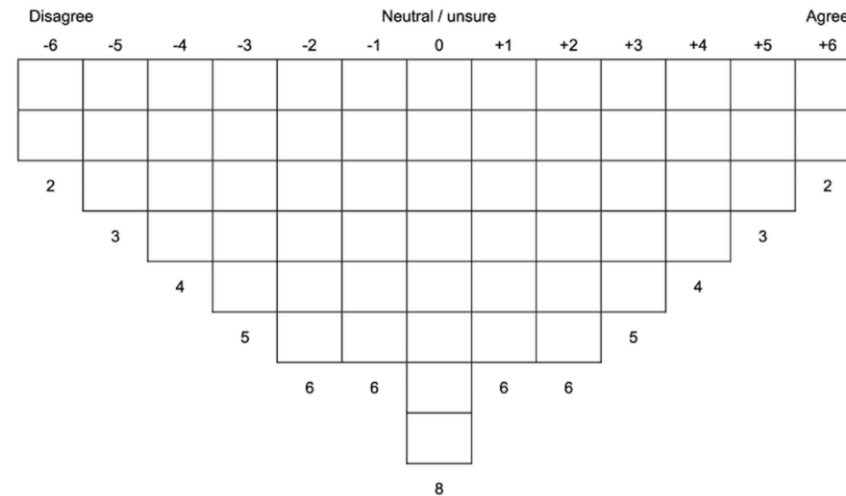

Waarom Q?

- Brengt patronen in perspectieven aan het licht, in plaats van gemiddelden.
- Q correleert personen in plaats van uitspraken, om te zien welke deelnemers vergelijkbare standpunten delen.
- **Concourse** → brede verzameling van meningen.
- **Q sample** → gereduceerde, evenwichtige set van uitspraken (33).
- **P sample** → deelnemers die deze sorteren.
- **Q sort** → deelnemers rangschikken uitspraken van “meest belangrijk” tot “minst belangrijk”.

- Welke criteria acht u belangrijk bij de beslissing om deel te nemen aan een KPI-contract?
- 24 deelnemers uit verschillende landbouw stakeholdergroepen
- Enkele kwalitatieve vervolgvragen

33 totaal, statements als:

- KPI's moeten echt helpen om de gewenste maatschappelijke resultaten te bereiken
- KPI's moeten integraal worden beloond, niet alleen op losse onderdelen
- Het is belangrijk dat KPI's altijd op dezelfde manier worden berekend, zodat er geen verwarring ontstaat
- Het behalen van streefwaarden moet betaalbaar zijn

- Respondenten worden ingedeeld in groepen, “factoren” genoemd. De 24 sorteringen worden zo teruggebracht tot een klein aantal groepen.
- De “factor loading” laat zien hoe sterk iemand bij een factor hoort. Dit kan positief of negatief zijn.
- Bij 33 stellingen wordt een factor loading groter dan $\pm 0,341$ gezien als betekenisvol ($p < 0,05$).

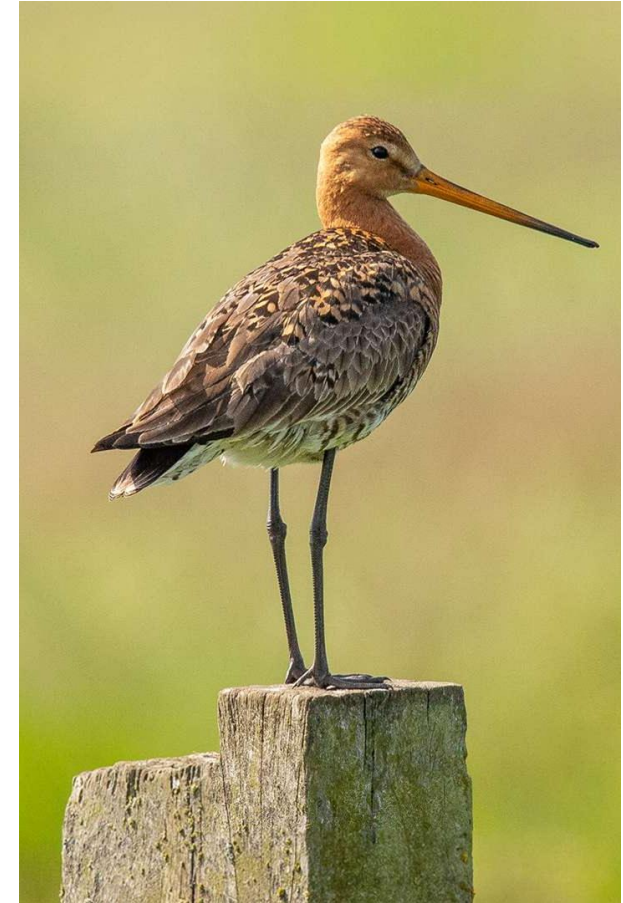

Table 3*Q-Sort Factor Loadings ($p < .05$ + Brown Dominance)*

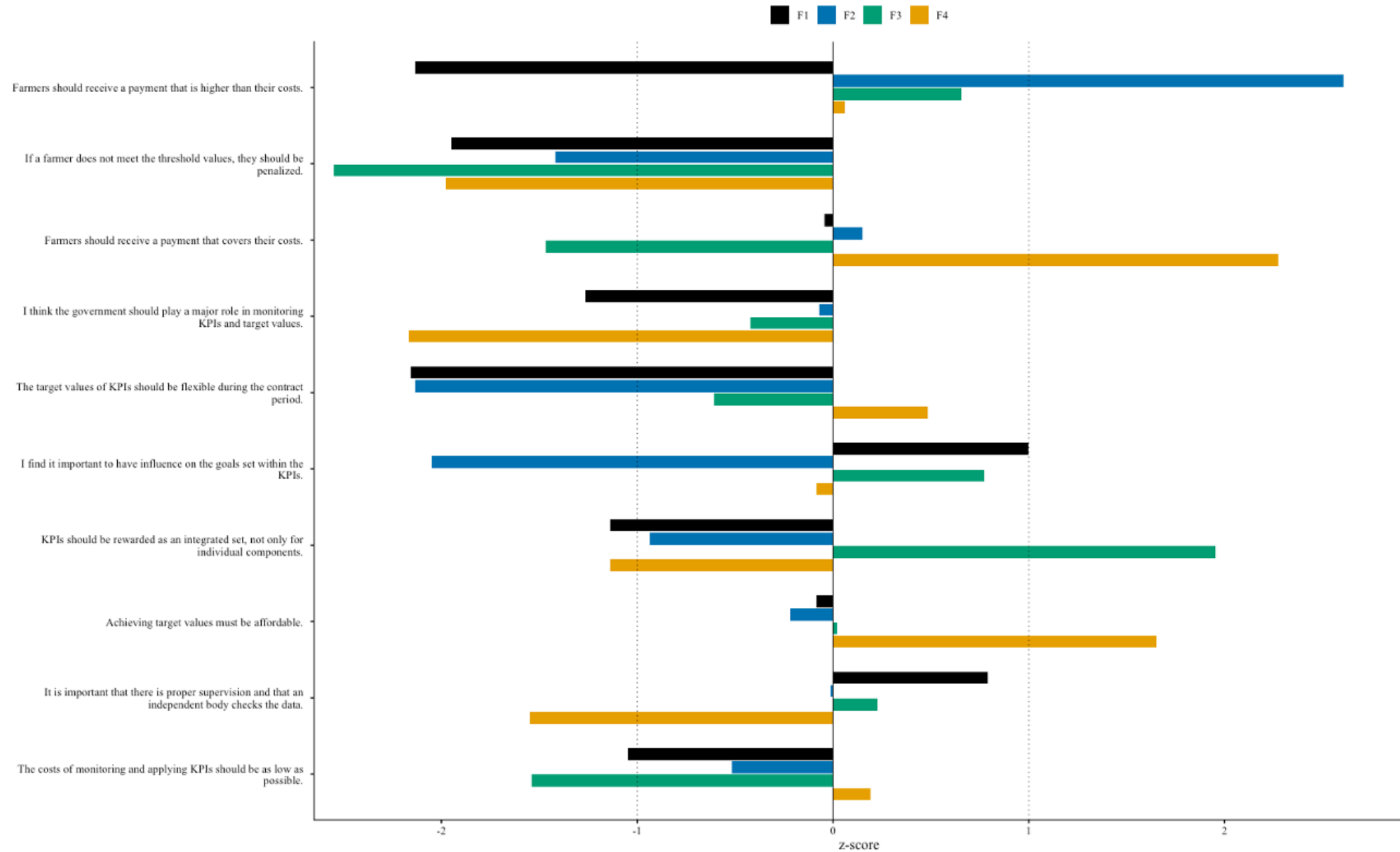
Q-Sort	F1	F2	F3	F4	Flag
1	0.638	0.127	0.101	0.055	Defining on F1
2	0.742	0.238	0.192	-0.019	Defining on F1
3	0.047	0.095	0.562	-0.297	Defining on F3
4	0.698	0.048	0.213	0.011	Defining on F1
5	-0.071	0.052	0.760	0.232	Defining on F3
6	0.235	0.569	0.339	-0.203	Defining on F2
7	0.210	0.678	-0.010	-0.186	Defining on F2
8	0.327	0.508	0.196	0.401	Significant but fails dominance

Table 4

Factor 1 Array (z-scores and ranked positions)

Statement ID	Short statement (English translation)	z-score	Rank
sta_10	The set goals must be clear and not changed during the contract period.	1.49	+4
sta_20	It is important that the government adheres to the contract rules and cannot end or alter them prematurely.	1.28	+3
sta_27	KPI targets must be realistic and achievable.	1.22	+3
sta_11	The goals of KPIs should be clear and easy to understand.	1.18	+2
sta_2	KPIs should truly help to achieve desired societal outcomes.	1.11	+2
sta_13	KPI targets should be flexible during the contract period.	-2.16	-4
sta_32	Farmers should receive a payment higher than their costs.	-2.13	-4
sta_33	Farmers who do not meet threshold values should be penalized.	-1.95	-3
sta_9	The government should play a major role in controlling KPI targets and values.	-1.26	-3
sta_3	KPIs should be rewarded integrally, not only for individual components.	-1.14	-2

Note. Statements translated from Dutch. z-scores are weighted averages of defining Q-sorts ($n = 6$). Positive values indicate stronger agreement within this factor.

Factor 1 – Duidelijkheid & Vertrouwen in Overheid

(n = 6: overheid, alle 3 boerencollectieven, 1 boer, 1 natuurorganisatie)

- Wil duidelijke, vaste doelen en betrouwbare regels
- Geen behoefte aan flexibiliteit
- Tegen betalingen boven de kosten

Factor 2 – Hoge vergoeding & Lange zekerheid

(n = 8: vooral boeren, aangevuld met ketenpartijen, overheid en natuurorganisatie)

- Wil vergoeding boven de kosten
- Hecht veel waarde aan lange termijn zekerheid
- Wil voorkomen dat anderen misbruik maken

Factor 3 – Realisme & Maatwerk

(n = 4: boer, overheid, ketenpartij en natuurorganisatie)

- Voorkeur voor haalbare doelen
- Beloning afgestemd op regio en bodem
- Tegen straffen, hoge controlekosten en veel administratie

Factor 4 – Wantrouwen & Verdedigende houding

(n = 3: alleen boeren)

- Focus op kostendekking en uitvoerbaarheid
- Zeer negatief over overheidscontrole
- Groot wantrouwen tegenover monitoring en boetes
- Sceptisch over maatschappelijke doelen

- Intensieve boerenbedrijven
- Focus op kosten dekking, haalbaarheid en zelfstandigheid
- Externe controle wordt gezien als bedreiging

Sterke instemming

- Vergoeding moet kosten dekken ($z = +2,27$)
- Doelen moeten betaalbaar zijn ($z = +1,65$)
- KPI's moeten passen bij regio en bodem ($z = +1,33 / +1,04$)

Sterke afwijzing

- Overheidstoezicht ($z = -2,17$)
- Boetes bij niet-naleving ($z = -1,98$)
- Externe datacontrole ($z = -1,55$)

Interview citaten

“Het moet gewoon haalbaar zijn, anders doe ik niet mee.” (Boer 6)

“Ik vertrouw ze gewoon niet meer met mijn gegevens.” (Boer 13)

Kernboodschap

KPI's worden niet gezien als gezamenlijk sturingsinstrument, maar als bureaucratische inmenging die de autonomie en bedrijfszekerheid onder druk zet.

1. Zorg voor duidelijkheid en stabiliteit

Langetermijncontracten met vaste, transparante regels zijn cruciaal. Wisselende doelen en inconsistent beleid ondermijnen vertrouwen en deelname.

2. Vergoeding blijft essentieel

Betalingen moeten minimaal kosten dekken en inzet weerspiegelen. Combinaties van publieke en private beloningen kunnen draagvlak vergroten.

3. Contextgericht maatwerk

Een uniforme aanpak werkt niet. Differentiatie naar bodem, regio en klimaat verhoogt effectiviteit en ervaren rechtvaardigheid.

4. Vertrouwen als beleidsdoel

Voor sommige boeren voelen KPI's als controle. Co-creatie, transparant databeheer en boeren-geleide monitoring zijn noodzakelijk.

5. Heldere communicatie

Eenvoudige uitleg en koppeling aan concrete resultaten (bodemkwaliteit, water, weidevogels) vergroten betekenis en begrip.

Thank you for your time!

VeenVitaal

www.VeenVitaal.info